

13 Δεκεμβρίου, 1991

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

CARAMONDANI BROS LTD.,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 512/90).

5 Αναθεωρητική Δικαιοδοσία — Δικαστικός Έλεγχος — Τεχνικά Θέματα — Το Δικαστήριο εμπεβαίνει στην εκτίμηση γεγονότων από τη Διοίκηση αν υπάρχει πλάνη περί τα πράγματα ή το νόμο ή υπέρβαση ορίων διακριτικής εξουσίας — Θέματα τεχνικής φύσης — Δεν ελέγχονται από το Δικαστήριο — Η κρίση της Διοίκησης σε τεχνικά θέματα ή θέματα ειδικών γνώσεων είναι γενικά ανέλεγκτη.

10 Διοικητική Πράξη — Γνωμάτευση — Το διοικητικό όργανο δεσμεύεται να ακολουθήσει τη γνωμοδότηση πάνω σε τεχνικά ζητήματα εκτός αν αιτιολογήσει ειδικά την απόφασή του.

10 Προσφορές — Έννομο Συμφέρον — Ελλείπει όταν η προσφορά δεν πληροί ουσιώδη όρο των προσφορών.

15 Οι αιτητές προσέβαλαν με την προσφυγή τους την κατακύρωση της προσφοράς για την προμήθεια αντλιών νερού και συστημάτων ελέγχου στο αντλιοστάσιο του χωριού Νατά στα ενδιαφερόμενα μέρη αντί σε αυτούς.

20 Από μέρους των καθ' ων η αίτηση προβλήθηκε προδικαστική ένσταση ότι οι αιτητές δεν είχαν έννομο συμφέρον προσβολής της επίδικης απόφασης γιατί η προσφορά τους ήταν εκτός προδιαγραφών, δηλαδή, δεν πληρούσε τον ουσιώδη όρο 5.5 των προσφορών όπως το Τμήμα είχε γνωμοδοτήσει και η Τεχνική Επιτροπή συμφώνησε.

25 Ο δικηγόρος των αιτητών ισχυρίστηκε πως η τεχνική αυτή αξιολόγηση αποτελούσε πλάνη περί τα πράγματα και ότι η ερμηνεία που δόθηκε στον όρο "maximum power required" στην παράγραφο 5.5 των προδιαγραφών ήταν εσφαλμένη.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

(1) Η εκτίμηση των γεγονότων ανήκει στη Διοίκηση και το Αναθεωρητικό Δικαστήριο επεμβαίνει μόνο αν υπάρχει πλάνη περί τα πράγματα ή το νόμο ή η Διοίκηση υπερβαίνει τα όρια της διακριτικής της εξουσίας. 5

Το Δικαστήριο δεν ελέγχει θέματα τεχνικής φύσης που λήφθηκαν υπόψη από τη Διοίκηση στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, γιατί η Διοίκηση είναι ο καλύτερος γνώστης και κριτής. Η κρίση της Διοίκησης σε ζητήματα τεχνικής φύσης ή ειδικών γνώσεων είναι γενικά ανέλεγκτη. 10

(2) Το ζήτημα της μη πλήρωσης όρου των προσφορών είναι καθαρά τεχνικό. Το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών είχε ενώπιόν του τη γνωμοδότηση δύο οργάνων - του Τμήματος και της Τεχνικής Επιτροπής και ήταν δεσμευμένο να ακολουθήσει τις γνωμοδοτήσεις που είχε ενώπιόν του. Σε περίπτωση παραγνώρισής τους έπρεπε να δώσει ειδική αιτιολογία. Ο όρος που δεν πληρούσε η προσφορά των αιτητών ήταν ουσιώδης. Η προσφορά των αιτητών δεν ήταν σύμφωνη με τις προδιαγραφές και, ως εκ τούτου, οι αιτητές δεν έχουν έννομο συμφέρον. 15  
20

*Προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.*

*Αναφερόμενες υποθέσεις:*

*Νικολάου v. Δημοκρατίας (Προσφυγή Αρ. 1065/87, ημερομηνίας 10/1/90).*

*Λαμπριανίδη v. Δήμου Λάρνακας (Προσφυγή Αρ. 1031/87, ημερομηνίας 28/2/90).* 25

*Crown Insurance Agencies Ltd v. Της Δημοκρατίας και Άλλου (Προσφυγή Αρ. 138/86, ημερομηνίας 17/2/90).*

*Αιμίλιος Έλληνας & Σία Λτδ v. Υπουργείου Οικονομικών και Άλλου (Προσφυγή Αρ. 64/89, ημερομηνίας 27/1/90).* 30

**Προσφυγή.**

Προσφυγές εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία οι προσφορές για την προμήθεια αντλιών νερού και συστημάτων ελέγχου στο αντλιοστάσιο των χωριών Νατά και Γεροσκήπου που κατακυρώθηκαν στους C.Y.E.M.S. Co. Ltd. αντί στους αιτητές. 35

*Γ. Μιχαηλίδης, για τους αιτητές.*

Α. Βασιλειάδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τους καθ' ων η αίτηση.

*Cur. adv. vult.*

- ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ. ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.
- 5 Οι αιτητές με την προσφυγή αυτή ζητούν την ακύρωση της απόφασης του Κεντρικού Συμβουλίου Προσφορών ημερομηνίας 4 Απριλίου, 1990, με την οποία οι προσφορές για την προμήθεια αντλιών νερού και συστημάτων ελέγχου στο αντλιοστάσιο των χωρίων Νατά και Γεροσκήπτου κατακυρώθηκαν στους C.Y.E.M.S. Co. Ltd., που κοινοποιήθηκε στους αιτητές με επιστολή ημερομηνίας 20 Απριλίου, 1990.

- Στις 29 Αυγούστου, 1989, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, (το "Τμήμα"), ζήτησε προσφορές για την προμήθεια 15 αντλιών νερού και εξαπλισμού για την υδατοπρομήθεια των χαμηλών χωρίων Πάφου.

- Η διακήρυξη των προσφορών δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αριθμός 2437, ημερομηνίας 1ης Σεπτεμβρίου, 1989, Αριθμός Γνωστοποίησης 20 2478 και σε δύο ημερήσιες εφημερίδες.

Οι προσφορές, με παράταση χρόνου που δόθηκε αργότερα, έπρεπε να φθάσουν στο κιβώτιο προσφορών όχι αργότερα από τις 9.00 π.μ. της 27ης Οκτωβρίου, 1989.

- Οι όροι και οι προδιαγραφές περιέχονται στο έγγραφο 25 General Conditions of Tender - Τεκμήριο 1 στην ένσταση.

Οι αιτητές και άλλοι υπέβαλαν έγκαιρα προσφορές.

Οι προσφορές στάλθηκαν στο Τμήμα για τεχνική αξιολόγηση. Στη συνέχεια οι προσφορές και η έκθεση του Τμήματος στάλθηκαν στην Τεχνική Επιτροπή Προσφορών.

- 30 Το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών συζήτησε το θέμα σε δύο συνεδρίες - 9 Φεβρουαρίου, 1990, και 13 Φεβρουα-

ρίου, 1990 - και αποφάσισε, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, την ακύρωση των προσφορών, αφού η περίοδος ισχύος τους είχε λήξει και την ζήτηση πρόχειρων γραπτών προσφορών από τους ίδιους προσφοροδότες.

Οι προσφορές που υποβλήθηκαν ανοίχθηκαν στις 23 Φεβρουαρίου, 1990 (Τεκμήριο 9), και στάλθηκαν στο Τμήμα για μελέτη. 5

Το Τμήμα με εμπειριστατωμένη έκθεση του (ημερομηνίας 15 Μαρτίου, 1990, Τεκμήριο 10), εισηγήθηκε την κατακύρωση για το αντλιοστάσιο του χωριού Νατά στους Electric House - C.Y.E.M.S. Co. Ltd. και για το αντλιοστάσιο του χωριού Γεροσκήπτου στους κ.κ. Σπύρο Σταυρινίδη Λίμιτεδ. Η προσφορά των αιτητών κρίθηκε ότι ήταν εκτός προδιαγραφών γιατί δεν πληρούσε ουσιώδη όρο. 10

Η Τεχνική Επιτροπή Προσφορών με επιστολή ημερομηνίας 2 Απριλίου, 1990, πληροφόρησε τον Πρόεδρο του Κεντρικού Συμβουλίου Προσφορών ότι συμφωνεί με την τεχνική αξιολόγηση του Τμήματος. 15

Στις 4 Απριλίου, 1990, το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών μελέτησε την αξιολόγηση του Τμήματος και την έκθεση της Τεχνικής Επιτροπής Προσφορών, άκουσε διευκρινίσεις από αρμόδιο λειτουργό και κατέληξε στην προσαλλόμενη απόφαση, αφού αιτιολόγησε την απόρριψη της προσφοράς των κ.κ. Σπ. Σταυρινίδη Λίμιτεδ. 20

Οι αιτητές παραιτήθηκαν από το μέρος της προσφυγής που αμφισβητούσε τη νομιμότητα της απόφασης αναφορικά με την προσφορά για το αντλιοστάσιο του χωριού Γεροσκήπτου. 25

Οι λόγοι ακυρότητας που πρόβαλαν και ανάπτυξαν οι αιτητές είναι:- 30

1. Πλάνη περί τα πράγματα.
2. Έλλειψη δέουσας έρευνας.
3. Υπέρβαση και κατάχρηση εξουσίας.

5 Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση με προδικαστική ένσταση υπέβαλε ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη γιατί οι αιτητές δεν έχουν έννομο συμφέρον επειδή η προσφορά τους ήταν εκτός προδιαγραφών, δηλαδή, δεν πληρούσε ου-

Ο όρος 5.5 των προσφορών έχει:-

10 "5.5. Motors shall be adequately rated for the duty they have to perform particularly in respect of the starting duty. The motor output shall be sufficient to drive their load under all conditions without overloading and they shall be maximum continuously rated at least 10% in excess of the maximum power required. They shall be suitable for an average of at least 6 starts per hour."

15 Το Τμήμα γνωμοδότησε και η Τεχνική Επιτροπή συμφώνησε ότι η προσφορά των αιτητών δεν πληρούσε τον παραπάνω όρο.

Στην έκθεση του Τμήματος διαβάζουμε:-

#### "A. NATA PUMPING STATION

20 The cheapest tender is Alternative (b) of Tender N.1 by messrs Caramondani Bros at the price of 55,456 pounds. This tender is outside specification since the pump motor is not rated as specified in Par. 5.5 of the tender specifications. Please note that the rating of the  
25 motor offered is 225 KW which is only 7.5% in excess of the maximum power absorbed by the pump (210 KW), instead of the minimum excess of 10% specified in the above clause of the specifications. For the same reason all  
30 other alternatives offered by the same tenderer are outside specification and thus cannot be recommended for consideration. In addition to the above deviation the pumps offered are high speed running 3000 rpm which is a serious disadvantage for this size of pump as compared to pumps running at 1450 rpm. (Lower speed pump

ensures longer life for the pump motor and also less maintenance expenses)."

Ο δικηγόρος των αιτητών ισχυρίστηκε ότι η τεχνική αυτή αξιολόγηση αποτελεί πλάνη περί τα πράγματα και ότι η ερμηνεία που δίδεται στον όρο "maximum power required" στην παράγραφο 5.5 των προδιαγραφών είναι εσφαλμένη. 5

Στην γραπτή του αγόρευση ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση εισηγήθηκε ότι η ισχύς των αντλιών της προσφοράς των αιτητών στο σημείο λειτουργίας των αντλιών "duty point" ήταν 180 KW και η ιπποδύναμη του μοτέρ (pump motor) 225 KW, όμως η μέγιστη ισχύς που απαιτείται για τη λειτουργία της αντλίας, σύμφωνα με την καμπύλη ισχύος (power curve) της αντλίας Ritz τύπου 4912/3 που υποβλήθηκε από τους αιτητές, είναι μόνο 210 KW. 10 15 Τούτο προκύπτει από την καμπύλη ισχύος της αντλίας που υπέβαλαν οι αιτητές. Στην πρώτη γραφική παράσταση φαίνεται ότι η μέγιστη απορροφούμενη ισχύς είναι  $3 \times 70 = 210$ , ενώ, σύμφωνα με τους όρους των προσφορών, η ισχύς του ηλεκτρικού κινητήρα έπρεπε να είναι 10% πε- 20 ρισσότερη της μέγιστης ισχύος. Δηλαδή, σύμφωνα με το power curve της αντλίας Ritz τύπου 4912/3, η απορροφούμενη ισχύς της αντλίας στο "duty point" είναι 180 KW ενώ η μέγιστη απορροφούμενη ισχύς είναι 210 KW και επομέ- 25 νως η προσφορά των αιτητών δεν πληρούσε τον όρον 5.5 και ειδικά το στοιχείο "Rating of the motor should be at least 10% in excess of the maximum power required".

Ο δικηγόρος των αιτητών ισχυρίστηκε ότι οι υπολογισμοί έπρεπε να έχουν αφηγηρία την απορροφούμενη ισχύ στο σημείο κανονικής λειτουργίας της αντλίας "duty point". 30

Το ζήτημα που εγείρεται είναι καθαρά τεχνικό. Το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών είχε ενώπιόν του την γνωμοδότηση δύο οργάνων - του Τμήματος και της Τεχνικής Επιτροπής. 35

5 Έχει πάγια νομολογηθεί ότι η εκτίμηση των γεγονότων ανήκει στη Διοίκηση και το Αναθεωρητικό Δικαστήριο επεμβαίνει μόνο αν υπάρχει πλάνη περί τα πράγματα ή το νόμο ή η Διοίκηση υπερβαίνει τα όρια της διακριτικής της εξουσίας. (Βλ., μεταξύ άλλων, *Μαρία Α. Νικολάου v. Κυπριακής Δημοκρατίας*, Υπόθεση Αρ. 1065/87 (Απόφαση δόθηκε στις 10 Ιανουαρίου, 1990, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)).

10 Στην απόφαση *Μιχαλάκη Λαμπριανίδη v. Δήμου Λάρνακος*, Υπόθεση Αρ. 1031/87, (Απόφαση δόθηκε στις 28 Φεβρουαρίου, 1990), στη σελ. 9 ειπώθηκε:-

15 "Το Δικαστήριο δεν ελέγχει θέματα τεχνικής φύσης που λήφθηκαν υπόψη από τη Διοίκηση στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, γιατί η Διοίκηση είναι ο καλύτερος γνώστης και κριτής. Η κρίση της Διοίκησης σε ζητήματα τεχνικής φύσης ή ειδικών γνώσεων είναι γενικά ανέλεγκτη - (Βλ. *Antigoni G. Eraclidou and Another v. Compensation Officer (Minister of Labour and Social Insurance)* (1968) 3 C.L.R. 44, σελ. 54· *Stavrinou v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 1195· Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σελ. 227· Κυριακοπούλου 'Ελληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον', 4η Έκδοση, Τόμος Γ', σελ. 376). Το Δικαστήριο εξετάζει, βέβαια, εάν η Διοίκηση ενήργησε σύμφωνα με το Σύνταγμα και το Νόμο και αν άσκησε τη διακριτική της ευχέρεια χωρίς υπέρβαση και/ή κατάχρηση εξουσίας."

25 (Βλ., επίσης, *Crown Insurance Agencies Ltd. v. 1. Της Δημοκρατίας της Κύπρου και Άλλου*, Υπόθεση Αρ. 30 138/86, (Απόφαση δόθηκε στις 17 Φεβρουαρίου, 1990, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)).

35 Το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών ήταν δεσμευμένο να ακολουθήσει τις γνωμοδοτήσεις που είχε ενώπιόν του. Σε περίπτωση παραγνώρισης τους έπρεπε να δώσει ειδική αιτιολογία.

Στην απόφαση *Αμίλιος Έλληνας & Σία Λτδ. v. 1. Υπουργείου Οικονομικών, 2. Γενικού Λογιστή ως Προέδρου Κεντρικού Συμβουλίου Προσφορών*, Υπόθεση Αρ. 64/89, (Απόφαση δόθηκε στις 27 Ιανουαρίου, 1990, δε δημοσιεύτηκε ακόμα), αναφορικά με τις γνωμοδοτήσεις το Δικαστήριο υιοθέτησε τα πιο κάτω αποσπάσματα:- 5

Π.Δ. Δαγτόγλου - "Γενικό Διοικητικό Δίκαιο" α' (1977), σελ. 143:-

"Η γ ν ω μ ο δ ό τ η σ η μπορεί να προβλέπεται ως εκ ο υ σ ί α ή υ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ή, αναλόγως 10 εάν το αποφασίζον όργανο υποχρεούται εκ του νόμου να την ζητήσει. Η υποχρεωτική γνωμοδότηση μπορεί να είναι απλή, όταν το αποφασίζον όργανο δικαιούται ν' αποφασίσει κατά διάφορο τρόπο, και σ ύ μ φ ω ν η, όταν το αποφασίζον δεν δικαιούται 15 να αποφασίσει χωρίς την σύμφωνη γνώμη του συμβουλευτικού (αν και μπορεί να απόσχει από κάθε ενέργεια). Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η απόφαση λαμβάνεται από μόνο το αποφασιστικό όργανο, ώστε η γνωμοδότηση έχει συμβουλευτικό μόνο, άρα μη δε- 20 σμευτικό χαρακτήρα και δεν είναι διοικητική πράξη. Το γεγονός ότι δημιουργεί την νομική υποχρέωση στο αποφασίζον όργανο να αιτιολογήσει την π α ρ έ κ - κ λ ι σ ή τ ο υ από την γνωμοδότηση επί ποινή ακυ- 25 ρότητος της πράξεώς του αποτελεί έμμεση μόνο εξωτερική επιρροή, που δεν αρκεί για να προσδώσει στην γνωμοδότηση χαρακτήρα διοικητικής πράξεως."

Μ.Δ. Στασινοπούλου - "Μαθήματα Διοικητικού Δικαίου", στη σελ. 242:-

"Γ ν ω μ ο δ ό τ η σ ι ς είναι η έκφρασις της αντιλή- 30 ψεως του οργάνου, συνήθως συλλογικού, διαθέτοντος δε κατά κανόνα τεχνικές γνώσεις, επί της σκοπιμότη- τος ή της νομιμότητος της επικειμένης εκτελεστής διοικητικής πράξεως. Κατά κανόνα, ο νόμος αρκείται εις 35 τον διά της παροχής της τεχνικής αντιλήψεως διαφωτισμόν του αρμοδίου οργάνου, αναθέτει δε εις τούτο,



5 όπως περαιτέρω επιχειρήση ή μη την πράξιν, έστω και εναντίον της εκφρασθείσης γνωμοδότησεως. Υπάρχει τότε η 'απλή ή συμβουλευτική' γνωμοδότησις, της οποίας η θέσπισις έχει την συνέπειαν ότι το αποφασίζον όργανον οφείλει μεν πάντως να προκαλέση και ακούση την γνωμοδότησιν, δεν οφείλει όμως να συμμορφωθή προς αυτήν. Εν τούτοις, η τυχόν ασυμφωνία της επιχειρουμένης πράξεως προς την γνωμοδότησιν δημιουργεί κατά κανόνα υποχρέωσιν προς αιτιολογίαν αυτής."

10

Το Δικαστήριο ερευνά αν υπάρχει πλάνη περί τα πράγματα ή υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας.

Το επίδικο θέμα είναι τεχνικής φύσεως.

15 Το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών είχε ενώπιόν του τις γνωμοδοτήσεις που προαναφέρθησαν.

Με βάση τις πιο πάνω αρχές και τα ενώπιον του Δικαστηρίου στοιχεία, το Δικαστήριο έχει ικανοποιηθεί ότι η Διοίκηση ενήργησε σύμφωνα με τον νόμο χωρίς πλάνη περί τα πράγματα.

20 Ο όρος που δεν πληρούσε η προσφορά των αιτητών ήταν ουσιώδης.

Η προσφορά των αιτητών δεν ήταν σύμφωνη με τις προδιαγραφές και, ως εκ τούτου, οι αιτητές δεν έχουν έννομο συμφέρον.

25 Η προσφυγή είναι απαράδεκτη και απορρίπτεται.

Καμιά διαταγή για έξοδα.

*Προσφυγή απορρίπτεται.  
Καμιά διαταγή για έξοδα.*